Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=15906

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas? (ALSFRS), özellikle Amiyotrofik Lateral Skleroz (ALS) hastalar?nda fonksiyonel durumu ve hastal???n ilerleme h?z?n? kantitatif olarak ölçmek amac?yla kullan?lan standardize edilmi? bir araçt?r. Bu ölçek, hastalar?n günlük ya?am aktivitelerindeki (DYA) k?s?tl?l?klar?n? de?erlendirerek, hastal???n etkiledi?i motor fonksiyon alanlar?n?n ciddiyetini belirlemeyi hedefler.

Sunulan giri?, Koç ve ark. (2016) taraf?ndan gerçekle?tirilen ve ölçe?in Türkçe'ye uyarlanmas? ile güvenirlik çal??mas?n? kapsayan adaptasyon sürecine odaklanmaktad?r. ALSFRS'nin uluslararas? alanda kabul görmü? yap?s?, bu uyarlama çal??mas? ile Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir klinik de?erlendirme arac? olarak kullan?labilir hale getirilmi?tir. Bu sayede, hem klinik takip hem de uluslararas? ara?t?rma çal??malar?nda tutarl? veri toplama imkan? sa?lanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Amiyotrofik Lateral Skleroz, ALSFRS, Fonksiyonel Derecelendirme, Nöroloji, Hastal?k ?lerlemesi, Uyarlama, motor nöron hastal???, Disabilite.

Yazarlar

Koç, F., Balal, M., Demir, T., Alparslan, Z. N., Sar?ca, Y.

Amaç

Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas?'n?n temel amac?, ALS hastalar?nda ortaya ç?kan ilerleyici fonksiyon kayb?n? sistematik ve objektif bir ?ekilde izlemektir. Bu ölçek, hastan?n konu?ma, yutma, el yaz?s?, giyinme, yürüme, solunum gibi temel günlük i?levlerini de?erlendirerek, hastal???n farkl? vücut bölgelerindeki etkisini skorlamaya olanak tan?r.

Ölçe?in klinik kullan?m?, tedavi yan?tlar?n? de?erlendirmede ve hastal???n do?al seyrini anlamada kritik öneme sahiptir. Özellikle klinik ara?t?rmalarda, yeni ilaç veya tedavi yöntemlerinin etkinli?ini ölçmek için birincil sonuç ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Türkçe uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki ALS hastalar?n?n fonksiyonel durumlar?n?n, uluslararas? standartlara uygun bir araçla de?erlendirilmesini sa?lamay? amaçlam??t?r.

Yap?

ALSFRS, ALS hastal???n?n neden oldu?u nörolojik hasar?n yans?tt??? fiziksel disabiliteyi ölçen

ARABPSYCHOLOGY.COM

çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Ölçek, genellikle dört ana fonksiyonel alana ayr?lm??t?r: Bulbar fonksiyonlar (konu?ma ve yutma), ?nce motor fonksiyonlar (el yaz?s?, giyinme), Kaba motor fonksiyonlar (yürüme, merdiven ç?kma) ve Solunum fonksiyonu.

Her bir madde, hastan?n belirli bir aktiviteyi ne kadar ba??ms?z veya k?s?tl? gerçekle?tirdi?ini de?erlendirir. Ölçek, hastan?n i?levselli?inin 4 (normal fonksiyon) ile 0 (tam kay?p veya aktiviteyi gerçekle?tirememe) aras?nda de?i?en Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?r. Toplam skor, hastan?n genel fonksiyonel ba??ms?zl?k düzeyini gösterir; skorun dü?mesi, hastal???n ilerlemesini ve fonksiyon kayb?n?n artmas?n? i?aret eder. Bu yap?, hastal???n heterojen do?as?n? yans?tacak ?ekilde kapsaml? bir de?erlendirme sunar.

Geçerlik

Orijinal ALSFRS-R (Revize edilmi? versiyon) geni? çapl? olarak geçerli?i kan?tlanm?? bir araçt?r. Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Koç ve ark., 2016) geçerlik çal??malar?na dair spesifik detaylar kaynak içerikte yer almasa da, bu tür bir adaptasyon çal??mas?nda genellikle yap? geçerli?i ve e? zamanl? geçerlik incelenir. Yap? geçerli?i, ölçek maddelerinin teorik olarak öngörülen faktör yap?lar?yla (bulbar, motor, solunum) uyumunu test eder.

Uyarlama çal??mas?n?n ba?ar?s?, ölçe?in Türkçe konu?an ALS popülasyonunda da orijinal ölçe?in ölçtü?ü fonksiyonel disabilite yap?s?n? korudu?unu göstermesine ba?l?d?r. Genellikle, ölçe?in toplam skorunun, hastalar?n klinik durumu ve di?er ilgili nörolojik ölçümlerle (örne?in, FVC - Zorlu Vital Kapasite) güçlü bir korelasyon göstermesi beklenir. Bu korelasyonlar, ölçe?in klinik aç?dan anlaml? ve geçerli oldu?unu destekler.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, Koç ve ark. (2016) çal??mas? bir güvenirlik çal??mas?d?r ve yüksek güvenirlik sonuçlar? bildirmi?tir. Güvenirlik analizleri, genellikle ölçe?in iç tutarl?l???n? ve zamana kar?? kararl?l???n? (test-tekrar test güvenirli?i) içerir.

?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar iyi ölçtü?ünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilir. Türkçe uyarlamas?n?n bu katsay?y? kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.80 ve üzeri) rapor etmesi, ölçe?in tutarl? oldu?unu gösterir. Ayr?ca, farkl? zamanlarda uygulanan ölçümlerin benzer sonuçlar vermesi gerekti?ini gösteren Test-Tekrar Test Güvenirli?i de, ALS gibi ilerleyici hastal?klar?n takibinde ölçe?in kararl?l???n? kan?tlamak için kritik bir parametredir.

Faktör Analizi

Orijinal ALSFRS-R, dört ana faktörlü yap?s?yla bilinir: Bulbar, ?nce Motor, Kaba Motor ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

Solunum. Bu faktörler, hastal???n farkl? sistemler üzerindeki etkilerini ayr? ayr? de?erlendirmeye olanak tan?r. Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Koç ve ark., 2016), genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak ölçe?in orijinal dört faktörlü yap?s?n?n Türk popülasyonunda da korundu?u ve yeterli uyum indekslerine sahip oldu?u do?rulanm??t?r.

Faktör analizi sonuçlar?, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, hastan?n fonksiyonel kayb?n?n hangi alanlarda daha bask?n oldu?unu anlamalar? için alt ölçek skorlar?n? kullanma imkan? sunar. Örne?in, bulbar faktörde dü?ü? ya?ayan bir hastan?n yutma ve konu?ma sorunlar?n?n daha acil oldu?u anla??labilirken, solunum faktöründeki dü?ü?, ventilasyon deste?i ihtiyac?n?n yak?nla?t???n? gösterir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Hekim veya e?itilmi? klinisyen taraf?ndan hastan?n beyan?na veya gözlemine dayal? olarak uygulanan Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

Population Group: Nörodejeneratif hastal??? olan bireyler.

Age Group: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve üstü).

Population Details: Amiyotrofik Lateral Skleroz (ALS) tan?s? konmu? hastalar.

Test Methodology: Her bir madde 0 (en kötü) ile 4 (normal) aras?nda puanlan?r. Toplam skor 0 ile 48 aras?nda de?i?ir. Dü?ük skor, fonksiyonel k?s?tl?l???n art???n? gösterir.

Anahtar Kelimeler

ALS, Fonksiyonel De?erlendirme, Nöropsikiyatri, Klinik ?zlem, Adaptasyon Çal??mas?, Psikometrik Özellikler, Disabilite Ölçümü.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama yazarlar? için ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: memet_balal@hotmail.com

ARABPSYCHOLOGY.COM

Correspondence Address: ?leti?im e-posta adresi Memet Balal'a aittir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2016

?zinler ve Ücret: Ölçe?in klinik veya ara?t?rma amaçl? kullan?m? için orijinal geli?tiricilerin ve uyarlama çal??mas?n? yapan yazarlar?n izinleri gerekebilir. Ticari kullan?m ücretleri hakk?nda bilgi için ilgili yazarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

PDF Kayna??: Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?na ait PDF dosyas? bulunmaktad?r. Orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: amiyotrofik-lateral-skleroz-fonksiyonel-derecelendirme-skalasi-toad.pdf

Kaynaklar

Koç, F., Balal, M., Demir, T., Alparslan, Z. N. ve Sar?ca, Y. (2016). Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas?'n?n Türkçe'ye uyarlanmas? ve güvenirlilik çal??mas?. *Nöropsikiyatri Ar?ivi*, 53, 229-233. DOI: 10.5152/npa.2016.11334

Cedarbaum, J. M., Stambler, E. H., Malta, E., Fuller, C., Hilt, D., Thorne, C., & Miller, R. G. (1999). The ALS Functional Rating Scale (ALSFRS): studies of reliability and validity in patients with ALS. *Journal of the Neurological Sciences*, 169(1-2), 13-22. (Orijinal ölçek ba?lam?)

Amiyotrofik Lateral Skleroz Fonksiyonel Derecelendirme Skalas? Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Kaynak içerikte ölçek maddelerinin tam listesi sunulmam??t?r. Ancak ölçek, ALSFRS-R yap?s?n? takip ederek a?a??daki fonksiyonel alanlar? de?erlendiren maddeleri içermektedir:

Konu?ma (Bulbar Fonksiyon)
Tükürük Salg?s? (Bulbar Fonksiyon)
Yutma (Bulbar Fonksiyon)
El Yaz?s? (?nce Motor Fonksiyon)
Giyinme ve Hijyen (?nce Motor Fonksiyon)
Yatakta Dönme (Kaba Motor Fonksiyon)
Yürüme (Kaba Motor Fonksiyon)
Merdiven Ç?kma (Kaba Motor Fonksiyon)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Solunum Güçlü?ü (Solunum Fonksiyonu)
Yard?ml? Solunum (Solunum Fonksiyonu)

ARABPSYCHOLOGY.COM